

Titulació	Tipus	Curs
Ciències Ambientals	FB	1

Professor/a de contacte

Nom : Josep Espluga Trenc

Correu electrònic : joseplluis.espluga@uab.cat

Equip docent

Giacomo D'Alisa

Equip docent (extern a la UAB)

Àlex Boso

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

L'objectiu bàsic d'aquesta assignatura és proporcionar un coneixement adequat de les principals eines i conceptes que des de les ciències socials s'han formulat per a l'estudi del medi ambient i les relacions entre l'esser humà i el medi.

El fet de ser una assignatura de primer curs fa que tingui una vocació introductòria i, per tant, els temes es focalitzaran en un volum reduït de conceptes bàsics però imprescindibles per a continuar la formació posterior.

En concret es tractarà la història i l'evolució recent dels moviments socials ambientalistes. S'introduiran els principals models teòrics per a explicar les relacions entre medi ambient i societat, amb especial èmfasi en l'anàlisi dels conflictes socioambientals. S'introduirà la perspectiva d'anàlisi del 'metabolisme social'. Es farà una anàlisi de les diferents perspectives d'estudi de la percepció social del risc i les seves implicacions en termes polítics, socials i culturals.

Resultats d'aprenentatge

- CM09 (Identificar en el desenvolupament de projectes mediambientals aspectes relacionats amb la responsabilitat ètica i el respecte pels drets i els deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.) Identificar en el desenvolupament de projectes mediambientals aspectes relacionats amb la responsabilitat ètica i el respecte pels drets i els deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- CM10 (Identificar en l'àmbit del medi ambient l'origen de desigualtats potencials per raó de sexe/gènere.) Identificar en l'àmbit del medi ambient l'origen de desigualtats potencials per raó de sexe/gènere.
- CM11 (Treballar amb autonomia en el plantejament de problemes i casos sociològics pràctics en l'àmbit mediambiental.) Treballar amb autonomia en el plantejament de problemes i casos sociològics pràctics en l'àmbit mediambiental.
- CM12 (Transmetre adequadament a un públic general la informació sociològica bàsica associada a un problema mediambiental.) Transmetre adequadament a un públic general la informació sociològica bàsica associada a un problema mediambiental.
- KM16 (Identificar les relacions bàsiques entre els principis i els fonaments de la sociologia i els processos mediambientals.) Identificar les relacions bàsiques entre els principis i els fonaments de la sociologia i els processos mediambientals.
- KM17 (Reconèixer la història i l'evolució recent dels moviments ambientalistes.) Reconèixer la història i l'evolució recent dels moviments ambientalistes.
- KM18 (Reconèixer la influència de les activitats i del comportament humà en el medi.) Reconèixer la influència de les activitats i del comportament humà en el medi.
- KM19 (Identificar les dimensions sociològiques principals del món global.) Identificar les dimensions sociològiques principals del món global.
- SM17 (Recollir i analitzar adequadament dades i observacions sociològiques relatives a l'evolució històrica de les interrelacions entre naturalesa, societat (teories socials i medi ambient) i cultura.) Recollir i analitzar adequadament dades i observacions sociològiques relatives a l'evolució històrica de les interrelacions entre naturalesa, societat (teories socials i medi ambient) i cultura.
- SM18 (Expressar-se utilitzant el llenguatge adequat a la informació sociològica fonamental, de forma clara, explicativa i sintètica.) Expressar-se utilitzant el llenguatge adequat a la informació sociològica fonamental, de forma clara, explicativa i sintètica.

Continguts

1. Reptes socials de la transició ecològica

1.1 El context ambiental, polític i social

1.1.1 El context de la quàdruple crisi

1.1.2 La progressió de les polítiques verdes

1.1.3 Les mutacions dels moviments socials

2. La perspectiva del decreixement

2.1 Metabolisme societat

2.1.1 Component biofísic del metabolisme social

2.1.2 Component social del metabolisme social

2.1.3 Component econòmics del metabolisme social

3. Les dualitats Societat/Natura

3.1. En quin sentit societat i natura són coses diferents?

3.2. La pretensió humana de dominar/explotar la natura

3.3. Relacions conflictives entre tecnosfera i ecosfera.

3.4. Repensar el rol dels humans en la natura

4. Riscos ambientals i desigualtats socials

4.1. La distribució desigual dels riscos i dels beneficis

4.2. La roda de la producció

4.3. La societat del risc

4.4. Desigualtats de gènere i ecofeminismes

5. Percepcions socials dels riscos ambientals

5.1. El concepte de risc i els conflictes socioambientals

5.2. L'estudi de les percepcions del risc segons les diferents tradicions teòriques

5.3. El debat sobre el principi de precaució.

5.4. Debats actuals sobre la gestió i la percepció dels riscos tecnològics i ambientals.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Estudi	65	2,6	CM09, CM10, CM12
Problemes d'aula	12	0,48	CM09, CM10, SM18
Tutories	12	0,48	CM11, CM12, KM16
Classes teòriques	38	1,52	KM18, KM19, SM17
Resolució de problemes	23	0,92	CM12, KM16, KM17

El professorat realitzarà una exposició dels principals conceptes i propostes teòriques en cada unitat d'estudi, així mateix s'explicaran casos concrets que exemplifiquin els diferents conceptes estudiats.

Es pretén fomentar el debat/discussió sobre els temes tractats.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Treball grupal 1	20%	0	0	CM09, CM10, CM11, CM12, SM17
Examen 2	30%	0	0	CM10, KM16, KM17, KM18, KM19, SM18
Treball grupal 2	20%	0	0	CM09, CM10, CM11, CM12, SM17
Examen 1	30%	0	0	CM10, KM16, KM17, KM18, KM19, SM18

AVALUACIÓ

L'avaluació consistirà en:

a) PART TEÒRICA: 60% del total de la nota, es distribuirà entre 2 exàmens escrits sobre els continguts del programa (30% cada examen).

b) ESTUDI DE CAS: 40% del total de la nota, es distribuirà entre 2 treballs grupals. En la primera part del temari, es farà una anàlisi en grup d'un conflicte socioambiental (20% de la nota). En la segona part, es farà una anàlisi de cas també en grup (20% de la nota). El professorat a l'inici del curs donarà les instruccions pertinents per a cada tipus de treball grupal.

La qualificació de l'estudiant serà la mitjana ponderada de les quatre activitats anteriors. Per aprovar l'assignatura, cal obtenir una nota mínima de 5 en totes les evidències.

Si l'alumne només ha estat avaluat com a màxim d'un 25% de les proves i abandona, la qualificació final serà de NO AVALUABLE.

Recuperació

Si la nota de l'examen no arriba a 5, l'estudiant té una altra oportunitat de superar l'assignatura mitjançant l'examen de recuperació que se celebrarà en la data que fixi la coordinació de la titulació.

En aquesta prova es podrà recuperar el 60% de la nota corresponent a la teoria.

En cas de suspendre l'assignatura per no haver aprovat l'estudi de cas, l'equip docent podrà habilitar un mecanisme de recuperació d'aquesta part de la nota.

Avaluació única

L'alumnat que s'hagi acollit a la modalitat d'avaluació única haurà de realitzar una prova final que consistirà en un examen de teoria on haurà de desenvolupar un tema i haurà de respondre a una sèrie de qüestions curtes.

Seguidament haurà de fer una lliurar un treball on haurà de resoldre un estudi de cas semblants que s'han treballat a les sessions de Pràctiques d'Aula.

La qualificació de l'estudiant serà la mitjana ponderada de les dues activitats anteriors, on l'examen de teoria suposarà el 60% de la nota i l'estudi de cas el 40%.

Si la nota final no arriba a 5, l'estudiant té una altra oportunitat de superar l'assignatura mitjançant l'examen de recuperació que se celebrarà en la data que fixi la coordinació de la titulació.

En aquesta prova es podrà recuperar el 60% de la nota corresponent a la teoria. En cas de suspendre l'assignatura per no haver aprovat l'estudi de cas, l'equip docent podrà habilitar un mecanisme de recuperació d'aquesta part de la nota.

IA: En aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) com a part integrant del

desenvolupament del treball, sempre que el resultat final reflecteixi una contribució significativa de l'estudiant en l'anàlisi i la reflexió personal. L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA es considerarà falta d'honestat acadèmica i pot comportar una penalització en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

Bibliografia

Bibliografia principal:

- BECK, U. (2002), "De la sociedad industrial a la sociedad del riesgo: cuestiones de supervivencia, estructura social e ilustración ecológica", a: *La sociedad del riesgo global*, Madrid, Siglo XXI, pp. 75-112.
- COMMONER, B. (1992), "En guerra con el planeta", a: *En paz con el planeta*, Barcelona, Crítica, pp. 11-23.
- D'ALISA, G., DEMARIA, F., KALLIS, G. (eds) (2015) *Decrecimiento. Vocabulario para una nueva era*, Barcelona, Icaria.
- ESPLUGA, J.; RUSCHEINSKY, A.; PRADES, A. (2018). "El concepto de riesgo y su aplicación al análisis de conflictos socioambientales", a: A. Vallejos-Romero; J. Valencia Hernández & A. Boso (eds.) *Riesgos, Gobernanza y Conflictos Socioambientales*. Temuco (Chile): Ediciones Universidad de La Frontera. P. 69-90.
- ESPLUGA TRENC, J. (2025). *Reptes socials de la transició ecològica*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- HERRERO, Y. (2016). "Prólogo a la edición española: ecofeminismo, más necesario que nunca", a: MIES, M.; SHIVA, V., *Ecofeminismo*, Barcelona, Icaria, pp.7-10.
- SCHNAIBERG, A. (1998). "Politizando la rueda de producción: Los programas de reciclaje de residuos sólidos en Estados Unidos", *Revista Internacional de Sociología*, 19-20, pp. 181-222.

Bibliografia complementària:

ASOCIACIÓN TOUDA (2013), *Entrevista a Dennis Meadows*, recuperada a:

<https://www.asociacion-touda.org/2013/04/30/dennis-meadows-no-hay-nada-que-podamos-hacer/>

BECK, U. (2009) *The World at Risk*, Cambridge, Polity Press.

BELL, M. M. (2009) *An Invitation to Environmental Sociology*. California. Pine Forge Press.

DUNLAP, R.E.; BUTTEL, F.H.; DICKENS, P.; GIJSWITJ, A. (2002) *Sociological Theory and the Environment. Classical Foundations, Contemporary Insights*.

Lanhan: Rowman & Littlefield Publishers.

GARCIA, E. (2004), *Medio ambiente y sociedad. La civilización industrial y los límites del planeta*. Madrid: Alianza.

HARARI, Y.N. (2018). *21 lliçons per al segle XXI*, Barcelona: Edicions 62.

IRWIN, A.(2001) *Sociology and the Environment*. Oxford. Polity Press.

LATOUCHE, S. (2008, original francès 2006), *La apuesta por el decrecimiento. ¿Cómo salir del imaginario dominante?*, Barcelona, Icaria.

LEMKOW, L.; ESPLUGA-TRENC, J. (2017), *Sociología ambiental*. Barcelona: Icaria.

LÓPEZ CEREZO, J.A.; LUJÁN, J.L. (2000) *Ciencia y política del riesgo*. Madrid: Alianza.

- MARTÍNEZ ALIER, J.; OLIVERES, A. (2005), *¿Quién debe a quién? Deuda ecológica y deuda externa*, Barcelona, Icaria.
- MONTAGUT, X.; DOGLIOTTI, F. (2006), *Alimentos globalizados. Soberanía alimentaria y comercio justo*, Barcelona, Icaria.
- REDCLIFT, M and Benton, T. (1994) *Social Theory and the Global Environment*. London. Routledge.
- RICH, N. (2020). *Perdiendo la Tierra: la década en que podríamos haber detenido el cambio climático*, Madrid: Capitán Swing.
- RIECHMANN, J. & FERNÁNDEZ BUEY, F. (1994). "Ecologismo, proteccionismo, ambientalismo: una aproximación histórica". Cap. 3 de:
- Redes que dan libertad. Introducción a los nuevos movimientos sociales*. Barcelona: Paidós. Pàgs. 103-116.
- SCHNAIBERG, A. and Gould, K. A. (1994) *Environment and Society. The Enduring Conflict*. Caldwell. The blackburn Press.
- SEMPERE, J.; RIECHMANN, J. (2000), *Sociología y medio ambiente*. Madrid: Síntesis.
- SHIVA, V. (2001), *Biopiratería. El saqueo de la naturaleza y el conocimiento*, Barcelona, Icaria.
- STIGLITZ, J.E. (2007, orig. Inglés 2002), *El malestar en la globalización*, Barcelona, Punto deLectura.
- TAMAMES, R. (1995), *Ecología y desarrollo sostenible. La polémica sobre los límites del crecimiento*, Madrid, Alianza.
- VARGAS, M. (coord) (2009), *Agrocombustibles ¿otro negocio es posible?*, Barcelona, Icaria.
- WILSON, E.O. (2012). *La conquista social de la Tierra*, Barcelona: Debate.

Programari

L'assignatura no utilitza programari específic.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	1	Català/Castellà	segon quadrimestre	tarda
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català/Castellà	segon quadrimestre	tarda
(PAUL) Pràctiques d'aula	2	Català/Castellà	segon quadrimestre	tarda